

COMMISSION PARITAIRE DES ETABLISSEMENTS ET DES SERVICES DE SANTE

Convention collective du 26 janvier 2009 fixant les conditions de travail et de rémunération dans les services externes pour la prévention et la protection au travail et dans les centres de santé

Chapitre 1er - Généralités

Article 1er

La présente convention collective de travail s'applique aux employeurs et aux travailleurs des services externes pour la prévention et la protection au travail et des centres de santé.

Il y a lieu d'entendre par travailleurs, le personnel ouvrier et employé masculin et féminin.

Article 2

Les dispositions de la présente convention collective de travail fixent les règles applicables à tous les travailleurs et ne visent qu'à déterminer les rémunérations minimums laissant aux parties la liberté de convenir des conditions plus avantageuses, en tenant compte notamment des capacités particulières et du mérite personnel des intéressés.

Elles ne peuvent porter atteinte aux dispositions plus favorables aux travailleurs, là ou semblable situation existe.

Article 3

L'énumération des fonctions rangées dans les différentes catégories fixées ci-après, doit être considérée comme exemplative et non limitative.

Chapitre 2 - Travailleurs effectuant un travail principalement manuel

1. Classification des professions

Article 4

Les travailleurs dont l'occupation est de caractère principalement manuel sont réparties en cinq catégories, définies ci-après:

Première catégorie: non-qualifiés

Manœuvre, nettoyeur, domestique, veilleur de nuit, concierge, ouvrier agricole non qualifié.

Deuxième catégorie: demi-qualifiés

Buandière, aide-jardinier, chauffeur de chaudière, ouvrier de laboratoire, repasseuse, lingère, émondeur non diplômé, portier, aide d'ouvrier qualifié.

Troisième catégorie: Qualifiés

Boucher, boulanger, électricien, jardinier, maçon, menuisier, plombier, peintre, désinfecteur, ouvrière la radiographie, magasinier, conducteur d'auto, émondeur porteur d'un certificat d'études, ouvrier agricole qualifié

Sont considérés comme ouvriers agricoles qualifiés:

les ouvriers porteurs d'un certificat d'études des écoles d'agriculture, ou les ouvriers pouvant exécuter de façon indépendante ou complète les travaux qui leur sont commandés et qui sont éventuellement capables de régler eux-mêmes les engins ou les machines qu'ils emploient à l'exclusion du travail de mécanicien.

Quatrième catégorie: suraualifiés

Les travailleurs porteurs d'un diplôme ou d'un certificat établissant incontestablement leur qualification, tels que : lingère-coupeuse, lingère-tailleuse, boulanger, jardinier, mécanicien, plombier d'installations sanitaires, menuisier, électricien, cuisinier.

Cinquième catégorie: personnel de maîtrise

Les ouvriers responsables d'un groupe d'ouvriers, tels que : chef, contremaître, chef du repassage, chef-jardinier.

2. Rémunérations

Article 5

Les barèmes de rémunération annuelle minima sont fixés comme suit:

Nbre années ancienneté	Ouv Cat 1	Ouv Cat 2	Ouv Cat 3	Ouv Cat 4	Ouv Cat 5
0	11.539,59	11.783,72	12.446,19	12.837,17	13.647,26
1	11.700,48	11.944,63	12.607,07	12.998,05	13.759,08
2	11.861,36	12.105,51	12.767,98	13.158,96	13.870,96
3	12.022,27	12.266,39	12.928,86	13.319,84	13.982,83
4	12.022,27	12.266,39	12.928,86	13.319,84	13.982,83
5	12.135,65	12.379,80	13.042,25	13.472,57	14.135,53
6	12.135,65	12.379,80	13.042,25	13.472,57	14.135,53
7	12.249,04	12.493,19	13.155,63	13.625,29	14.288,26
8	12.249,04	12.493,19	13.155,63	13.625,29	14.288,26
9	12.362,45	12.645,92	13.308,34	13.778,00	14.440,96
10	12.362,45	12.645,92	13.308,34	13.778,00	14.440,96
11	12.475,81	12.798,62	13.461,06	13.930,72	14.593,69
12	12.475,81	12.798,62	13.461,06	13.930,72	14.593,69
13	12.589,20	12.951,35	13.613,79	14.083,43	14.746,42
14	12.589,20	12.951,35	13.613,79	14.083,43	14.746,42
15	12.702,58	13.104,05	13.766,49	14.236,15	14.899,12
16	12.702,58	13.104,05	13.766,49	14.236,15	14.899,12
17	12.816,00	13.256,78	13.919,22	14.388,88	15.051,85
18	12.816,00	13.256,78	13.919,22	14.388,88	15.051,85
19	12.929,38	13.409,50	14.071,92	14.562,53	15.225,50
20	12.929,38	13.409,50	14.071,92	14.562,53	15.225,50
21	13.042,74	13.562,21	14.224,65	14.736,20	15.399,17
22	13.042,74	13.562,21	14.224,65	14.736,20	15.399,17

23	13.156,16	13.714,93	14.377,38	14.909,85	15.572,82
24	13.156,16	13.714,93	14.377,38	14.909,85	15.572,82
25	13.269,54	13.867,63	14.530,08	15.083,50	15.746,47
26	13.269,54	13.867,63	14.530,08	15.083,50	15.746,47
27	13.269,54	14.020,36	14.682,81	15.257,18	15.920,14
28	13.269,54	14.020,36	14.682,81	15.257,18	15.920,14
29	13.269,54	14.020,36	14.682,81	15.257,18	15.920,14
30	13.269,54	14.020,36	14.682,81	15.257,18	15.920,14
31	13.269,54	14.020,36	14.682,81	15.257,18	15.920,14

Chapitre 3 - Travailleurs effectuant un travail principalement intellectuel

1. Classification des professions

A. Personnel administratif

Article 6

Le personnel administratif est réparti en cinq catégories, définies par les critères généraux ci-après:

Première catégorie:

Employés dont la fonction est caractérisée par :

- L'assimilation de connaissances correspondant au programme de l'enseignement primaire et suffisantes pour exercer des fonctions du niveau le moins élevé parmi celles reconnues comme étant d'ordre intellectuel;
- L'exécution correcte d'un travail simple.

Exemples:

Employé exécutant en ordre principal des travaux simples d'écriture, de chiffrage, d'enregistrement, de tenue de fiches, d'établissement de relevés ne dépassant pas la notion de copie ; téléphoniste à poste simple.

Remarque : dans la mesure où les fonctions exercées répondent au critère sous le 1° ci-dessus, les professions ci-après sont rangées en première catégorie : concierge ; portier ; huissier ; veilleur de nuit ; liftier.

Deuxième catégorie:

Employés dont la fonction est caractérisée par :

- L'assimilation de connaissances correspondant au programme de l'enseignement secondaire professionnel
- L'exécution correcte de travaux peu diversifiés sous contrôle direct.

Exemple :

commis d'économat (inventaires, répartitions, vérifications) ;
téléphoniste de central ou chargé de fournir d'initiative des réponses aux correspondants ;
employé à la réception ;
dactylographe (40 mots par minute) ;
sténodactylographe débutant ;
employé chargé de travaux de comptabilité élémentaire;

mécanographe.

Troisième catégorie:

Employés dont la fonction est caractérisée par:

- L'assimilation de connaissances correspondant au programme de l'enseignement secondaire supérieur;
- L'exécution autonome correcte de travaux diversifiés, impliquant la responsabilité de son exécution.

Exemples:

Tarificateur ;
employé établissant notes et factures;
dactylographe rédigeant avis ou courrier ordinaire sur indications sommaires;
sténodactylographe (100 mots par minute en sténographie, 40 mots par minute en dactylographie) dans une seule langue nationale;
employé du service "salaires et lois sociales", capable d'effectuer les différentes besognes du service;
aide-comptable;
caissier;
opérateur.

Quatrième catégorie:

Employés dont la fonction est caractérisée par:

- L'assimilation de connaissances correspondant au diplôme de renseignement secondaire supérieur, complété d'un enseignement spécialisé ou d'une formation pratique acquise par le biais de stages ou l'exercice d'emplois similaires;
- L'exécution correcte de tâches spécialisées ; le contrôle de la qualité du travail effectué par le personnel des catégories inférieures et l'assemblage, de manière autonome, des éléments de tâches effectués par ce personnel.

Exemples:

sténodactylographe-secrétaire capable d'initiative;
sténodactylographe travaillant dans les deux langues nationales ou dans une langue nationale et dans une langue étrangère;
employé principal du service "salaires et lois sociales";
comptable;
employé principal de l'économat;
employé chargé de la fonction administrative dans un centre de santé mentale ;
institutrice maternelle, si ce diplôme est requis à l'entrée en service

Cinquième catégorie:

Employés porteurs d'un diplôme de l'enseignement supérieur requis à l'embauche.

Exemples :

Assistant social;
Secrétaire médical ;
Gradué de renseignement supérieur économique de type court ; comptable,
informaticien.

B. Personnel technique et paramédical

Article 7

Le personnel technique et paramédical est réparti en cinq catégories, définies par les critères généraux ci-après :

Première catégorie:

Employés dont la fonction est caractérisée par :

- L'assimilation de connaissances correspondant au programme de l'enseignement primaire et suffisantes pour exercer des fonctions du niveau le moins élevé parmi celles reconnues comme étant d'ordre intellectuel;
- L'exécution correcte d'un travail simple.

Exemples :

garçon de laboratoire (stérilisation, rangement, courses);
aide-laborantin débutant chargé notamment d'analyses, de préparations simples.

Deuxième catégorie:

Employés dont la fonction est caractérisée par :

- L'assimilation de connaissances correspondant au programme de l'enseignement secondaire professionnel
- L'exécution correcte de travaux peu diversifiés sous contrôle direct.

Exemples :

technicien en chambre noire chargé du développement des plaques de radiographie;
aide-laborantin ayant trois ans de pratique.

Troisième catégorie:

Employés dont la fonction est caractérisée par :

- L'assimilation de connaissances correspondant au programme de l'enseignement secondaire supérieur;
- L'exécution autonome correcte de travaux diversifiés, impliquant la responsabilité de son exécution.

Exemple :

technicien assurant sous les directives d'un médecin le fonctionnement des appareils médicaux (radiographie, etc.).

Quatrième catégorie:

Employés dont la fonction est caractérisée par:

- L'assimilation de connaissances correspondant au diplôme de renseignement secondaire supérieur, complété d'un enseignement spécialisé ou d'une formation pratique acquise par le biais de stages ou l'exercice d'emplois similaires;
- L'exécution correcte de tâches spécialisées ; le contrôle de la qualité du travail effectué par le personnel des catégories inférieures et l'assemblage, de manière autonome, des éléments de tâches effectués par ce personnel.

Exemple :

laborantin.

Cinquième catégorie:

Employés porteurs d'un diplôme de l'enseignement supérieur requis à l'embauche.

Exemples:

diététicien,
orthopédagogue,
logopède,
kinésithérapeute,
laborantin,
assistant-psychologue,
assistant social occupé dans un centre de santé mentale.

C. Personnel soignant

Article 8

Le personnel soignant est réparti en cinq catégories définies ci-après:

Première catégorie:

Auxiliaire de soins ;
Aide familial;
Aide senior:
nursing-hostess.

Deuxième catégorie:

Personnel porteur du certificat d'études de l'enseignement secondaire professionnel, orientation aide familiale et sanitaire ou brevet sanitaire ou d'un brevet de puériculture.

Troisième catégorie:

Assistant en soins hospitaliers breveté au sens de l'arrêté royal du 17 août 1957;

Garde-malade au sens de l'A.R. du Régent du 11 janvier 1946 créant un certificat de garde-malade et organisant les études qui conduisent à son obtention;

Soigneur au sens de l'arrêté ministériel du 14 septembre 1926 concernant l'organisation de cours de soignage en une année.

Quatrième catégorie:

Personnel titulaire d'un brevet d'infirmier hospitalier au sens de l'arrêté royal du 9 juillet 1960 et lorsque ce brevet est requis à l'entrée en service.

Cinquième catégorie:

Personnel porteur du diplôme d'infirmier gradué ou d'accoucheuse et lorsque ce brevet est requis à l'entrée en service.

2. Barèmes

A) Personnel administratif

Article 9

§1er. Les barèmes de rémunération annuelle minima par catégorie du personnel administratif sont fixés comme suit:

Nbre années ancienneté	AD Cat 1	AD Cat 2	AD Cat 3	AD Cat 4	AD Cat 5
0	11.783,72	12.138,70	12.965,90	13.653,38	15.625,67
1	11.944,63	12.277,65	13.230,72	13.918,21	15.934,67
2	12.105,51	12.416,57	13.495,55	14.183,03	16.243,69
3	12.266,39	12.555,51	13.760,37	14.447,88	16.552,69
4	12.266,39	12.555,51	13.760,37	14.447,88	16.552,69
5	12.379,80	12.776,66	14.015,75	14.712,68	17.082,62
6	12.379,80	12.776,66	14.015,75	14.712,68	17.082,62
7	12.493,19	12.997,80	14.271,13	15.065,88	19.643,83
8	12.493,19	12.997,80	14.271,13	15.065,88	19.643,83
9	12.645,92	13.218,97	14.889,43	15.772,52	20.173,72
10	12.645,92	13.218,97	14.889,43	15.772,52	20.173,72
11	12.798,62	13.440,14	15.507,70	16.479,17	20.703,65
12	12.798,62	13.440,14	15.507,70	16.479,17	20.703,65
13	12.951,35	13.661,29	16.125,97	17.097,44	21.233,57
14	12.951,35	13.661,29	16.125,97	17.097,44	21.233,57
15	13.104,05	14.013,72	16.744,24	17.715,71	21.763,46
16	13.104,05	14.013,72	16.744,24	17.715,71	23.589,70
17	13.256,78	14.366,15	17.362,51	18.333,98	24.124,73
18	13.256,78	14.366,15	17.362,51	18.333,98	24.877,06
19	13.409,50	14.718,58	17.980,81	18.952,25	25.406,98
20	13.409,50	14.718,58	17.980,81	18.952,25	25.406,98
21	13.562,21	15.070,98	18.599,08	19.570,55	25.936,88
22	13.562,21	15.070,98	18.599,08	19.570,55	25.936,88
23	13.714,93	15.423,41	19.217,35	20.188,82	26.466,80
24	13.714,93	15.423,41	19.217,35	20.188,82	26.466,80
25	13.867,63	15.775,84	19.835,60	20.807,07	26.996,72
26	13.867,63	15.775,84	19.835,60	20.807,07	26.996,72

27	14.020,36	16.128,27	20.453,87	21.425,34	27.526,62
28	14.020,36	16.128,27	20.453,87	21.425,34	27.526,62
29	14.020,36	16.480,68	21.072,16	22.043,61	27.526,62
30	14.020,36	16.480,68	21.072,16	22.043,61	27.526,62
31	14.020,36	16.480,68	21.072,16	22.043,61	27.526,62

B. Personnel technique et paramédical

Article 10

Les barèmes de rémunération annuelle minima par catégorie du personnel technique et paramédical sont fixés comme suit :

Nbre années ancienneté	T/PM Cat 1	T/PM Cat 2	T/PM Cat 3	T/PM Cat 4	T/PM Cat 5
0	11.783,72	12.618,33	14.006,80	14.448,37	15.625,67
1	11.944,63	12.757,25	14.228,00	14.713,22	15.934,67
2	12.105,51	12.896,19	14.449,14	14.978,02	16.243,69
3	12.266,39	13.035,08	14.670,29	15.242,85	16.552,69
4	12.266,39	13.035,08	14.670,29	15.242,85	16.552,69
5	12.379,80	13.283,85	14.935,11	15.507,70	17.082,62
6	12.379,80	13.283,85	14.935,11	15.507,70	17.082,62
7	12.493,19	13.532,58	15.199,96	15.860,87	19.643,83
8	12.493,19	13.532,58	15.199,96	15.860,87	19.643,83
9	12.645,92	13.781,32	15.464,79	16.567,52	20.173,72
10	12.645,92	13.781,32	15.464,79	16.567,52	20.173,72
11	12.798,62	14.030,08	15.729,61	17.274,14	20.703,65
12	12.798,62	14.030,08	15.729,61	17.274,14	20.703,65
13	12.951,35	14.278,79	16.082,81	17.892,41	21.233,57
14	12.951,35	14.278,79	16.082,81	17.892,41	21.233,57
15	13.104,05	14.631,22	16.436,01	18.510,71	21.763,46
16	13.104,05	14.631,22	16.436,01	18.510,71	23.589,70
17	13.256,78	14.983,65	16.789,18	19.128,98	24.124,73
18	13.256,78	14.983,65	16.789,18	19.128,98	24.877,06
19	13.409,50	15.336,06	17.142,38	19.747,25	25.406,98
20	13.409,50	15.336,06	17.142,38	19.747,25	25.406,98
21	13.562,21	15.688,49	17.495,58	20.365,52	25.936,88
22	13.562,21	15.688,49	17.495,58	20.365,52	25.936,88
23	13.714,93	16.040,92	17.848,76	20.983,79	26.466,80
24	13.714,93	16.040,92	17.848,76	20.983,79	26.466,80
25	13.867,63	16.393,35	18.201,95	21.602,09	26.996,72
26	13.867,63	16.393,35	18.201,95	21.602,09	26.996,72
27	14.020,36	16.745,75	18.555,13	22.220,36	27.526,62
28	14.020,36	16.745,75	18.555,13	22.220,36	27.526,62
29	14.020,36	17.098,18	18.908,33	22.838,63	27.526,62
30	14.020,36	17.098,18	18.908,33	22.838,63	27.526,62
31	14.020,36	17.098,18	19.261,53	22.838,63	27.526,62

C. Personnel soignant

Article 11

§1er. Les barèmes de rémunération annuelle minima par catégorie du personnel soignant sont fixés comme suit :

Nbre années ancienneté	VP Cat 1	VP Cat 2	VP Cat 3	VP Cat 4	VP Cat 5
0	12.446,19	12.618,33	14.006,80	14.448,37	15.625,67
1	12.607,07	12.757,25	14.228,00	14.713,22	15.934,67
2	12.767,98	12.896,19	14.449,14	14.978,02	16.243,69
3	12.928,86	13.035,08	14.670,29	15.242,85	16.552,69
4	12.928,86	13.035,08	14.670,29	15.242,85	16.552,69
5	13.042,25	13.283,85	14.935,11	15.507,70	17.082,62
6	13.042,25	13.283,85	14.935,11	15.507,70	17.082,62
7	13.155,63	13.532,58	15.199,96	15.860,87	19.643,83
8	13.155,63	13.532,58	15.199,96	15.860,87	19.643,83
9	13.308,34	13.781,32	15.464,79	16.567,52	20.173,72
10	13.308,34	13.781,32	15.464,79	16.567,52	20.173,72
11	13.461,06	14.030,08	15.729,61	17.274,14	20.703,65
12	13.461,06	14.030,08	15.729,61	17.274,14	20.703,65
13	13.613,79	14.278,79	16.082,81	17.892,41	21.233,57
14	13.613,79	14.278,79	16.082,81	17.892,41	21.233,57
15	13.766,49	14.631,22	16.436,01	18.510,71	21.763,46
16	13.766,49	14.631,22	16.436,01	18.510,71	23.589,70
17	13.919,22	14.983,65	16.789,18	19.128,98	24.124,73
18	13.919,22	14.983,65	16.789,18	19.128,98	24.877,06
19	14.071,92	15.336,06	17.142,38	19.747,25	25.406,98
20	14.071,92	15.336,06	17.142,38	19.747,25	25.406,98
21	14.224,65	15.688,49	17.495,58	20.365,52	25.936,88
22	14.224,65	15.688,49	17.495,58	20.365,52	25.936,88
23	14.377,38	16.040,92	17.848,76	20.983,79	26.466,80
24	14.377,38	16.040,92	17.848,76	20.983,79	26.466,80
25	14.530,08	16.393,35	18.201,95	21.602,09	26.996,72
26	14.530,08	16.393,35	18.201,95	21.602,09	26.996,72
27	14.682,81	16.745,75	18.555,13	22.220,36	27.526,62
28	14.682,81	16.745,75	18.555,13	22.220,36	27.526,62
29	14.682,81	17.098,18	18.908,33	22.838,63	27.526,62
30	14.682,81	17.098,18	18.908,33	22.838,63	27.526,62
31	14.682,81	17.098,18	19.261,53	22.838,63	27.526,62

3. Dispositions particulières

Article 13

Au moment de sa promotion d'une catégorie à une autre, tout membre du personnel a immédiatement droit à la rémunération du barème de rémunérations de la nouvelle fonction qu'il exerce, en tenant compte de l'ancienneté acquise.

Chapitre 4 - Dispositions générales

A. Liaison des rémunérations à l'indice des prix à la consommation

Article 14

§1. Toutes les rémunérations prévues dans la présente convention collective de travail ainsi que les rémunérations effectivement payées sont liées à l'indice des prix à la consommation du Royaume, conformément aux modalités fixées par la loi du 02.08.71 organisant un régime de liaison à l'indice des prix à la consommation des traitements, salaires, pensions, allocations et subventions à charge du trésor public, de certaines prestations sociales, des limites de rémunération à prendre en considération pour le calcul de certaines cotisations de sécurité sociale des travailleurs, ainsi que des obligations imposées en matière sociale aux travailleurs indépendants.

Elles sont considérées comme étant liées à l'indice-pivot 138.01 (base 1981) (cfr. 102.02 base 1988) liquidation à 100% au 1 janvier 1990. Lors de la conclusion de cette convention collective de travail, le coefficient de liquidation de 148,59%, en vigueur depuis le 1er septembre 2008, est d'application.

§2. La rémunération mensuelle indexée est égale à la rémunération annuelle indexée divisée par douze, avec deux décimales.

Le salaire horaire indexé est égal à la rémunération annuelle indexée divisée par 1976 (régime de 38 heures/semaine), avec quatre décimales.

L'arrondi est opéré en négligeant le chiffre suivant la décimale à arrondir s'il est inférieur à cinq et en portant la décimale à arrondir à l'unité supérieure si ce chiffre est égal ou supérieur à cinq.

B. Avantages en nature

Article 15

Les travailleurs bénéficiant d'un internat ont à en couvrir les frais moyennant une convention à établir avec l'employeur.

Toutefois, les frais d'internat ne peuvent dépasser mensuellement les taux fixés par l'article 20 de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté royal du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs.

C. Prestations irrégulières

Article 16

Au personnel astreint soit à des prestations de travail dominicales ou de nuit, soit à un service coupé, c'est-à-dire un service de jour interrompu par quatre heures d'affilée au moins, un supplément de 20 % sur la rémunération réelle est accordé proportionnellement à la durée des prestations de travail irrégulières effectivement fournies.

D. Congé pour participation aux examens

Article 17

Le travailleur a le droit de s'absenter, après en avoir averti l'employeur dix jours civils à l'avance, le jour d'un examen relatif aux fonctions exercées par l'établissement.

E. Salaire journalier

Article 18

Par dérogation au mode de calcul habituel du salaire journalier dans le secteur privé, lorsque le salaire mensuel n'est pas entièrement dû, la rémunération journalière est, compte tenu du système du service public, calculée en trentièmes de la rémunération mensuelle indexée, conformément aux modalités suivantes :

Si le nombre de jours réels de jours à payer est égal ou inférieur à quinze, le nombre de trentièmes dus est égal au nombre de jours à payer ;

Si le nombre de jours réels de jours à payer est supérieur à quinze, le nombre de trentièmes dus est égal à la différence entre trente et le nombre de jours non dus.

Chapitre 5 - Dispositions finales

Article 19

La présente convention collective de travail entre en vigueur le 1er janvier 2009 et est conclue pour une durée indéterminée.

Elle peut être dénoncée entièrement ou en partie à la demande de la partie la plus diligente, moyennant un préavis de trois mois notifié par lettre recommandée à la poste, au président de la Commission paritaire des établissements et des services de santé.

Article 20

La présente convention collective de travail remplace, pour ce qui concerne les services médicaux interentreprises et les centres de santé, la convention collective de travail du 9 mars 1993 conclue au sein de la Sous-commission paritaire pour les établissements et les services de santé fixant les conditions de travail et de rémunération de certains travailleurs, rendue obligatoire par arrêté royal du 30 juillet 1994 (Moniteur belge du 19 octobre 1994), modifiée par la convention collective de travail du 26 février 1996 (Moniteur belge du 21 août 1997).

Collectieve arbeidsovereenkomst van 26 januari 2009 tót vaststelling van de arbeids- en loonvoorwaarden in de externe diensten voor bescherming en preventie op het werk en de gezondheidscentra

Hoofdstuk 1 - Algemeenheden

Artikel 1

Deze collectieve arbeidsovereenkomst is van toepassing op de werkgevers en de werknemers van de externe diensten voor bescherming en preventie op het werk en de gezondheidscentra.

Onder werknemers wordt verstaan het mannelijk en vrouwelijk werklieden- en bediendepersoneel.

Artikel 2

De bepalingen van deze collectieve arbeidsovereenkomst stellen de algemene regelen vast welke van toepassing zijn op al de werknemers en beogen slechts minimumlonen te bepalen terwijl aan de partijen de vrijheid wordt overgelaten gunstiger voorwaarden overeen te komen, mits rekening te houden met de bijzondere bekwaamheid en de persoonlijke verdiensten van de betrokkenen.

Zij mogen geen afbreuk doen aan de bepalingen welke voor de werknemers gunstiger zijn, daar waar dergelijke toestand bestaat.

Artikel 3

De opsomming van de functies, gerangschikt in de verschillende hierna vastgestelde categorieën, geldt als voorbeeld en is niet beperkend.

Hoofdstuk 2 - Werknemers die in hoofdzaak handarbeid verrichten

1. Beroepsindeling

Artikel 4

De werknemers die hoofdzakelijk handarbeid verrichten zijn in vijf categorieën ingedeeld, bepaald als volgt:

Eerste catégorie: onaeschoolden

hulparbeider, schoonmaker, dienstbode, nachtwaker, huisbewaarder, ongeschoolde landarbeider.

Tweede catégorie: halfaeschoolden

wasvrouw, helper-tuinier, ketelstoker, werkman in laboratorium, strijkster, linnennaaiester, niet-gediplomeerde bomensnoeier, portier, helper van geschoolde arbeider.

Perde catégorie: geschoolden

slager, bakker, elektricien, tuinier, metselaar, schrijnwerker, loodgieter, schilder, ontsmetter, werkman voor radiografie, magazijnier, autobestuurder, bomensnoeier houder van een studiegetuigschrift, geschoolde landarbeider.

worden als geschoolde landarbeiders beschouwd:

de werkiieden houders van een studiegetuigschrift van de landbouwscholen, of de werkiieden die alle opgelegde werken volledig uitvoeren op zelfstandige wijze en die eventueel bekwaam zijn de werktuigen of de machines welke zij gebruiken zelf te regelen, met uitsluiting van het werk van een mécanicien.

Vierde catégorie: meer dan geschoolden

de werknemers die houder zijn van een diploma of een attest waaruit hun kwalificatie onbetwistbaar blijkt zoals: linnennaaster-snijdster, linnennaasterkleermaakster, bakker, tuinier, mécanicien, loodgieter van sanitaire installâmes, schrijnwerker, elektricien, kok.

Vijfde catégorie: meesterpersoneel

de werkiieden die voor een groep werkiieden verantwoordelijk zijn, zoals: chef, meestergast, chef van de strijkerij, chef-tuinier.

2. Lonen

Artikel 5

De schalen van de minimumjaarlonen worden als volgt vastgesteld:

Aantal jaren anciënniteit	WL Cat 1	WL Cat 2	WL Cat 3	WL Cat 4	WL Cat 5
0	11.539,59	11.783,72	12.446,19	12.837,17	13.647,26
1	11.700,48	11.944,63	12.607,07	12.998,05	13.759,08
2	11.861,36	12.105,51	12.767,98	13.158,96	13.870,96
3	12.022,27	12.266,39	12.928,86	13.319,84	13.982,83
4	12.022,27	12.266,39	12.928,86	13.319,84	13.982,83
5	12.135,65	12.379,80	13.042,25	13.472,57	14.135,53
6	12.135,65	12.379,80	13.042,25	13.472,57	14.135,53
7	12.249,04	12.493,19	13.155,63	13.625,29	14.288,26
8	12.249,04	12.493,19	13.155,63	13.625,29	14.288,26
9	12.362,45	12.645,92	13.308,34	13.778,00	14.440,96
10	12.362,45	12.645,92	13.308,34	13.778,00	14.440,96
11	12.475,81	12.798,62	13.461,06	13.930,72	14.593,69
12	12.475,81	12.798,62	13.461,06	13.930,72	14.593,69
13	12.589,20	12.951,35	13.613,79	14.083,43	14.746,42
14	12.589,20	12.951,35	13.613,79	14.083,43	14.746,42
15	12.702,58	13.104,05	13.766,49	14.236,15	14.899,12
16	12.702,58	13.104,05	13.766,49	14.236,15	14.899,12
17	12.816,00	13.256,78	13.919,22	14.388,88	15.051,85
18	12.816,00	13.256,78	13.919,22	14.388,88	15.051,85
19	12.929,38	13.409,50	14.071,92	14.562,53	15.225,50
20	12.929,38	13.409,50	14.071,92	14.562,53	15.225,50
21	13.042,74	13.562,21	14.224,65	14.736,20	15.399,17
22	13.042,74	13.562,21	14.224,65	14.736,20	15.399,17
23	13.156,16	13.714,93	14.377,38	14.909,85	15.572,82
24	13.156,16	13.714,93	14.377,38	14.909,85	15.572,82
25	13.269,54	13.867,63	14.530,08	15.083,50	15.746,47
26	13.269,54	13.867,63	14.530,08	15.083,50	15.746,47
27	13.269,54	14.020,36	14.682,81	15.257,18	15.920,14

28	13.269,54	14.020,36	14.682,81	15.257,18	15.920,14
29	13.269,54	14.020,36	14.682,81	15.257,18	15.920,14
30	13.269,54	14.020,36	14.682,81	15.257,18	15.920,14
31	13.269,54	14.020,36	14.682,81	15.257,18	15.920,14

Hoofdstuk 3 - Werknemers die in hoofdzaak hoofdarbeid verrichten

1. Beroepsindeling

A. Administratief personeel

Artikel 6

Het administratief personeel wordt in vijf categorieën ingedeeld, welke door de volgende algemene maatstaven worden bepaald:

Eerste categorie:

Bedienden wier functie wordt gekenmerkt door:

- vereiste kennis: deze welke overeenstemt met het leerplan van het lager onderwijs en welke voldoende is voor het uitoefenen van functies van het laagste niveau welke als van intellectuele aard worden erkend;
- de juiste uitvoering van eenvoudig werk.

Voorbeelden:

bediende die in hoofdzaak belast is met eenvoudig schrijfwerk, rekenwerk, inschrijvingen in registers, het houden van steekkaarten, het opmaken van overzichten dat niet verder gaat dan louter kopieerwerk; telefonist van enkelvoudige post.

Opmerking: in de mate waarin de uitgeoefende functies beantwoorden aan de onder punt 1 hierboven vermelde maatstaf, worden de volgende beroepen in de eerste categorie ingedeeld: huisbewaarder, portier, kamerbewaarder, nachtwaker, loopjongen.

Tweede categorie:

Bedienden wier functie wordt gekenmerkt door:

- vereiste kennis: deze welke overeenstemt met het leerplan van het beroepssecundair onderwijs
- de juiste uitvoering van weinig uiteenlopende werkzaamheden die worden uitgevoerd onder rechtstreekse contrôle.

Voorbeelden:

economataklerk (inventarissen, verdelingen, verificaties);

telefonist van centrale of belast met het beantwoorden van oproepen op eigen initiatief;

bediende belast met de ontvangst;

typist (40 woorden per minuut);

beginnende stenotypist;

bediende belast met de élémentaire boekhouding;

ponser.

Derde categorie:

Bedienden wier functie wordt gekenmerkt door:

- vereiste kennis: deze welke overeenstemt met het getuigschrift van hoger secundair onderwijs;
- de juiste uitvoering van uiteenlopende werkzaamheden, die zelfstandig uitgevoerd worden en waarvoor tevens de verantwoordelijkheid gedragen wordt.

Voorbeelden:

tariefberekenaar;

bediende die nota's en facturen opmaakt;

typist die berichten en gewone briefwisseling verzorgt aan de hand van summierse aanwijzingen;

stenotypist (100 woorden per minuut bij het stenograferen, 40 woorden per minuut bij het typen) in één enkele landstaal;

bediende van de dienst "lonen en sociale wetten" die de verschillende werkzaamheden van de dienst kan verrichten;

hulpboekhouder;

kassier;

opérateur.

Vierde catégorie:

Bedienden wier functie wordt gekenmerkt door:

- vereiste kennis: deze welke overeenstemt met het getuigschrift van hoger secundair onderwijs aangevuld met speciaal vakonderwijs of met een praktische opleiding door stages of door het bekleden van gelijkaardige betrekkingen;
- de juiste uitvoering van gespecialiseerde werkzaamheden; de controle op de kwaliteit van het werk uitgevoerd door het personeel behorend tot de lagere categorieën en het zelfstandig samenvoegen van de door dit personeel uitgevoerde deeltaken.

Voorbeelden:

stenotypist secretaris bekwaam om initiatieven te nemen;

stenotypist die in de twee landstalen of in één landstaal en in één vreemde taal kan werken;

hoofdbediende van de dienst "lonen en sociale wetten";

boekhouder ;

hoofdbediende van het economaat;

de bediende belast met de administratieve functie in een centrum voor geestelijke gezondheidszorg;

kleuterleidster, indien het diploma kleuterleidster vereist is bij de indienstneming

Vijfde catégorie:

Bedienden houder van een diploma van het hoger onderwijs en dat vereist is bij de indienstneming.

Voorbeelden:

- maatschappelijk assistent;
- medisch secretaris;
- gegradueerde van het economisch hoger onderwijs van het korte type;
- boekhouder, informaticus.

B. Technisch en paramedisch personeel

Artikel 7

Het technisch en paramedisch personeel wordt in vijf categorieën ingedeeld, welke door de volgende algemene maatstaven worden bepaald:

Eerste catégorie:

Bedienden wier functie wordt gekenmerkt door:

- vereiste kennis: deze welke overeenstemt met het leerplan van het lager onderwijs en welke voldoende is voor het uitoefenen van functies van het laagste niveau welke als van intellectuele aard worden erkend;
- de juiste uitvoering van eenvoudig werk.

Voorbeelden:

- laboratoriumjongen (ontsmetting, opruiming, boodschappen);
- hulplaborant-beginneling belast onder meer met eenvoudige analyses en preparaten.

Tweede catégorie:

Bedienden wier functie wordt gekenmerkt door:

- vereiste kennis: deze welke overeenstemt met het leerplan van het beroepssecundair onderwijs;
- de juiste uitvoering van weinig uiteenlopende werkzaamheden die worden uitgevoerd onder rechtstreekse contrôle.

Voorbeelden:

- technicus van de donkere kamer, belast met het ontwikkelen van rontgenplaten;
- hulplaborant met drie jaar praktijk.

Perde catégorie:

Bedienden wier functie wordt gekenmerkt door:

- vereiste kennis: deze welke overeenstemt met het getuigschrift van hoger secundair onderwijs;
- de juiste uitvoering met gespecialiseerde apparaten van uiteenlopende werkzaamheden en waarvoor tevens de verantwoordelijkheid gedragen wordt.

Voorbeeld:

technicus die volgens de richtlijnen van een arts de medische toestellen doet werken (radiografie, enz...)-

Vierde categorie:

Bedienden wier functie wordt gekenmerkt door:

- vereiste kennis: deze welke overeenstemt met het getuigschrift van hoger secundair onderwijs, aangevuld met speciaal vakonderwijs of met een praktische opleiding door stages of door het bekleden van gelijkaardige betrekkingen;
- de juiste uitvoering van uiteenlopende gespecialiseerde werkzaamheden; de controle op de kwaliteit van het werk uitgevoerd door het personeel behorend tot de lagere categorieën en het zelfstandig samenvoegen van de door dit personeel uitgevoerde deeltaken.

Voorbeeld:

laborant.

Vijfde categorie:

Bedienden houder van een diploma van het hoger onderwijs en dat vereist is bij de indienstneming.

Voorbeelden:

diëtist,
orthopedagoog,
logopedist,
kinesitherapeut,
laborant,
assistent-psycholoog,
maatschappelijk assistent tewerkgesteld in een centrum voor geestelijke gezondheidszorg.

C. Verplegingspersoneel

Artikel 8

Het verplegingspersoneel wordt in de volgende vijf categorieën ingedeeld:

Eerste categorie:

verzorgingshelfer;
gezinshelfer;
bejaardenhelfer;
nursing-hostess.

Tweede categorie:

personeel houder van het studiegetuigschrift beroepssecundair onderwijs
onderverdeling gezins- en sanitaire hulp of brevet van kinderverzorging.

Perde catégorie:

ziekenhuisassistent gebrevetteerd in de zin van het koninklijk besluit van 17
augustus 1957;

ziekenhuisoppasser in de zin van het besluit van de Régent van 11 januari 1946
tôt invoering van een getuigschrift van ziekenhuisoppasser en tôt oprichting
der studies strekkende tôt de verkrijging ervan;

verzorger in de zin van het ministerieel besluit van 14 september 1926
betreffende de inrichting van eenjarige cursussen tôt het oppassen van
zieken.

Vierde catégorie:

personeel houder van een brevet van ziekenhuisverpleger in de zin van het
koninklijk besluit van 9 juli 1960 en wanneer dit brevet vereist is bij de
indienstneming.

Vijfde catégorie:

personeel houder van het diploma van gegradueerde verpleegkundige of
vroedvrouw en wanneer dit diploma vereist is bij de indienstneming.

2. Loonschalen

A) Administratief personeel

Artikel 9

§1. De schalen van de minimum jaarlonen van het administratief personeel worden per
catégorie als volgt vastgesteld:

Aantal jaren anciënniteit	AD Cat 1	AD Cat 2	AD Cat 3	AD Cat 4	AD Cat 5
0	11.783,72	12.138,70	12.965,90	13.653,38	15.625,67
1	11.944,63	12.277,65	13.230,72	13.918,21	15.934,67
2	12.105,51	12.416,57	13.495,55	14.183,03	16.243,69
3	12.266,39	12.555,51	13.760,37	14.447,88	16.552,69
4	12.266,39	12.555,51	13.760,37	14.447,88	16.552,69
5	12.379,80	12.776,66	14.015,75	14.712,68	17.082,62
6	12.379,80	12.776,66	14.015,75	14.712,68	17.082,62
7	12.493,19	12.997,80	14.271,13	15.065,88	19.643,83
8	12.493,19	12.997,80	14.271,13	15.065,88	19.643,83
9	12.645,92	13.218,97	14.889,43	15.772,52	20.173,72
10	12.645,92	13.218,97	14.889,43	15.772,52	20.173,72
11	12.798,62	13.440,14	15.507,70	16.479,17	20.703,65
12	12.798,62	13.440,14	15.507,70	16.479,17	20.703,65
13	12.951,35	13.661,29	16.125,97	17.097,44	21.233,57
14	12.951,35	13.661,29	16.125,97	17.097,44	21.233,57
15	13.104,05	14.013,72	16.744,24	17.715,71	21.763,46
16	13.104,05	14.013,72	16.744,24	17.715,71	23.589,70
17	13.256,78	14.366,15	17.362,51	18.333,98	24.124,73
18	13.256,78	14.366,15	17.362,51	18.333,98	24.877,06
19	13.409,50	14.718,58	17.980,81	18.952,25	25.406,98

20	13.409,50	14.718,58	17.980,81	18.952,25	25.406,98
21	13.562,21	15.070,98	18.599,08	19.570,55	25.936,88
22	13.562,21	15.070,98	18.599,08	19.570,55	25.936,88
23	13.714,93	15.423,41	19.217,35	20.188,82	26.466,80
24	13.714,93	15.423,41	19.217,35	20.188,82	26.466,80
25	13.867,63	15.775,84	19.835,60	20.807,07	26.996,72
26	13.867,63	15.775,84	19.835,60	20.807,07	26.996,72
27	14.020,36	16.128,27	20.453,87	21.425,34	27.526,62
28	14.020,36	16.128,27	20.453,87	21.425,34	27.526,62
29	14.020,36	16.480,68	21.072,16	22.043,61	27.526,62
30	14.020,36	16.480,68	21.072,16	22.043,61	27.526,62
31	14.020,36	16.480,68	21.072,16	22.043,61	27.526,62

B. Technisch en paramedisch personeel

Artikel 10

De schalen van de minimum jaarlonen van het technisch en paramedisch personeel worden per categorie als volgt vastgesteld:

Aantal jaren anciënniteit	T/PM Cat 1	T/PM Cat 2	T/PM Cat 3	T/PM Cat 4	T/PM Cat 5
0	11.783,72	12.618,33	14.006,80	14.448,37	15.625,67
1	11.944,63	12.757,25	14.228,00	14.713,22	15.934,67
2	12.105,51	12.896,19	14.449,14	14.978,02	16.243,69
3	12.266,39	13.035,08	14.670,29	15.242,85	16.552,69
4	12.266,39	13.035,08	14.670,29	15.242,85	16.552,69
5	12.379,80	13.283,85	14.935,11	15.507,70	17.082,62
6	12.379,80	13.283,85	14.935,11	15.507,70	17.082,62
7	12.493,19	13.532,58	15.199,96	15.860,87	19.643,83
8	12.493,19	13.532,58	15.199,96	15.860,87	19.643,83
9	12.645,92	13.781,32	15.464,79	16.567,52	20.173,72
10	12.645,92	13.781,32	15.464,79	16.567,52	20.173,72
11	12.798,62	14.030,08	15.729,61	17.274,14	20.703,65
12	12.798,62	14.030,08	15.729,61	17.274,14	20.703,65
13	12.951,35	14.278,79	16.082,81	17.892,41	21.233,57
14	12.951,35	14.278,79	16.082,81	17.892,41	21.233,57
15	13.104,05	14.631,22	16.436,01	18.510,71	21.763,46
16	13.104,05	14.631,22	16.436,01	18.510,71	23.589,70
17	13.256,78	14.983,65	16.789,18	19.128,98	24.124,73
18	13.256,78	14.983,65	16.789,18	19.128,98	24.877,06
19	13.409,50	15.336,06	17.142,38	19.747,25	25.406,98
20	13.409,50	15.336,06	17.142,38	19.747,25	25.406,98
21	13.562,21	15.688,49	17.495,58	20.365,52	25.936,88
22	13.562,21	15.688,49	17.495,58	20.365,52	25.936,88
23	13.714,93	16.040,92	17.848,76	20.983,79	26.466,80
24	13.714,93	16.040,92	17.848,76	20.983,79	26.466,80
25	13.867,63	16.393,35	18.201,95	21.602,09	26.996,72
26	13.867,63	16.393,35	18.201,95	21.602,09	26.996,72
27	14.020,36	16.745,75	18.555,13	22.220,36	27.526,62

28	14.020,36	16.745,75	18.555,13	22.220,36	27.526,62
29	14.020,36	17.098,18	18.908,33	22.838,63	27.526,62
30	14.020,36	17.098,18	18.908,33	22.838,63	27.526,62
31	14.020,36	17.098,18	19.261,53	22.838,63	27.526,62

C. Verplegingspersoneel

Artikel 11

§1. De schalen van de minimum jaarlonen van het verplegingspersoneel worden per categorie als volgt vastgesteld:

Aantal jaren anciënniteit	VP Cat 1	VP Cat 2	VP Cat 3	VP Cat 4	VP Cat 5
0	12.446,19	12.618,33	14.006,80	14.448,37	15.625,67
1	12.607,07	12.757,25	14.228,00	14.713,22	15.934,67
2	12.767,98	12.896,19	14.449,14	14.978,02	16.243,69
3	12.928,86	13.035,08	14.670,29	15.242,85	16.552,69
4	12.928,86	13.035,08	14.670,29	15.242,85	16.552,69
5	13.042,25	13.283,85	14.935,11	15.507,70	17.082,62
6	13.042,25	13.283,85	14.935,11	15.507,70	17.082,62
7	13.155,63	13.532,58	15.199,96	15.860,87	19.643,83
8	13.155,63	13.532,58	15.199,96	15.860,87	19.643,83
9	13.308,34	13.781,32	15.464,79	16.567,52	20.173,72
10	13.308,34	13.781,32	15.464,79	16.567,52	20.173,72
11	13.461,06	14.030,08	15.729,61	17.274,14	20.703,65
12	13.461,06	14.030,08	15.729,61	17.274,14	20.703,65
13	13.613,79	14.278,79	16.082,81	17.892,41	21.233,57
14	13.613,79	14.278,79	16.082,81	17.892,41	21.233,57
15	13.766,49	14.631,22	16.436,01	18.510,71	21.763,46
16	13.766,49	14.631,22	16.436,01	18.510,71	23.589,70
17	13.919,22	14.983,65	16.789,18	19.128,98	24.124,73
18	13.919,22	14.983,65	16.789,18	19.128,98	24.877,06
19	14.071,92	15.336,06	17.142,38	19.747,25	25.406,98
20	14.071,92	15.336,06	17.142,38	19.747,25	25.406,98
21	14.224,65	15.688,49	17.495,58	20.365,52	25.936,88
22	14.224,65	15.688,49	17.495,58	20.365,52	25.936,88
23	14.377,38	16.040,92	17.848,76	20.983,79	26.466,80
24	14.377,38	16.040,92	17.848,76	20.983,79	26.466,80
25	14.530,08	16.393,35	18.201,95	21.602,09	26.996,72
26	14.530,08	16.393,35	18.201,95	21.602,09	26.996,72
27	14.682,81	16.745,75	18.555,13	22.220,36	27.526,62
28	14.682,81	16.745,75	18.555,13	22.220,36	27.526,62
29	14.682,81	17.098,18	18.908,33	22.838,63	27.526,62
30	14.682,81	17.098,18	18.908,33	22.838,63	27.526,62
31	14.682,81	17.098,18	19.261,53	22.838,63	27.526,62

3. Bijzondere bepalingen

Artikel 13

Op het ogenblik van zijn bevordering van een catégorie naar een andere, heeft elk lid van het administratief, het technisch en paramedisch en het verplegingspersoneel onmiddellijk recht op de loonschaal van de nieuwe functie welke hij uitoefent, rekening houdend met de verworven baremieke anciënniteit.

Hoofdstuk 4 - Gemeenschappelijke bepalingen

A. Koppeling van de lonen aan het indexcijfer van de consumptieprijzen

Artikel 14

§1. Al de in deze collectieve arbeidsovereenkomst voorziene lonen, evenals de werkelijk uitbetaalde lonen, worden gekoppeld aan het indexcijfer van de consumptieprijzen van het Rijk, overeenkomstig de modaliteiten welke zijn vastgesteld bij de wet van 2 augustus 1971 houdende inrichting van een stelsel waarbij de wedden, lonen, pensioenen, toelagen en tegemoetkomingen ten laste van de openbare schatkist, sommige sociale uitkeringen, de bezoldigingsgrenzen waarmede rekening dient gehouden bij de berekening van sommige bijdragen van de sociale zekerheid van de arbeiders, alsmede de verplichtingen op sociaal gebied opgelegd aan de zelfstandigen, aan het indexcijfer van de consumptieprijzen worden gekoppeld.

Zij worden beschouwd als zijnde in overeenstemming met het spilindexcijfer 138.01(basis 1981) (cfr. 102.02 basis 1988), vereffening aan 100 % op 1 januari 1990. Bij het sluiten van deze collectieve arbeidsovereenkomst geldt de vereffeningscoëfficiënt van 148,59% die sinds 1 september 2008 van kracht is.

§2. Het geïndexeerde maandloon is gelijk aan het door twaalf gedeelde geïndexeerde jaarloon met twee decimalen

Het geïndexeerde uurloon is gelijk aan het door 1976 (in het stelsel van de 38-urenweek) gedeelde jaarloon, met vier decimalen.

De afronding gebeurt door het cijfer na de af te ronden decimaal te verwaarlozen als het lager is dan vijf en door het af te ronden decimaal naar de hogere eenheid te brengen als gelijk is aan of hoger is dan vijf.

B. Voordelen in natura

Artikel 15

De werknemers die inwonen moeten de kosten ervan dragen volgens een met de werkgever te sluiten overeenkomst.

De inwoningskosten mogen evenwel maandelijks de bedragen niet overschrijden welke zijn vastgesteld bij artikel 20 van het koninklijk besluit van 28 november 1969 töt uitvoering van de wet van 27 juni 1969 töt herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

C. Onregelmatige prestaties

Artikel 16

Aan de werknemer die op zondag, 's nachts of in onderbroken dienst moet werken, dit wil zeggen een dienst bij dag welke met minstens vier achtereenvolgende uren wordt onderbroken, wordt een toeslag van 20% op het werkelijke loon toegekend pro rata de duur van de effectief verrichte onregelmatige arbeidsprestaties.

0. Verlof voor deelneming aan examens

Artikel 17

De werknemer mag, mits tien kalenderdagen vooraf de werkgever te verwittigen, afwezig zijn de dag van een examen dat betrekking heeft op de functies uitgeoefend in de instelling.

E. Dagloon

Artikel 18

In afwijking van de gebruikelijke berekeningswijze van het dagloon in de private sector, wanneer het maandloon niet volledig verschuldigd is, wordt, rekening houdend met het systeem van het Rijk, het dagloon in dertigsten van het geïndexeerde maandloon berekend overeenkomstig de volgende modaliteiten:

bedraagt het werkelijk aantal te betalen dagen vijftien of minder, dan is het aantal verschuldigde dertigsten gelijk aan het werkelijk aantal te betalen dagen;

bedraagt het werkelijk aantal te betalen dagen meer dan vijftien, dan is het aantal verschuldigde dertigsten gelijk aan het verschil tussen dertig en het werkelijk aantal niet te betalen dagen.

Hoofdstuk 5 - Slotbepalingen

Artikel 19

Deze collectieve arbeidsovereenkomst treedt in werking op 1 januari 2009 en wordt gesloten voor onbepaalde duur.

Zij kan worden herzien of opgezegd op vraag van de meest gereede partij, mits een opzeggingstermijn van drie maanden, gericht bij een ter post aangetekend schrijven aan de voorzitter van het paritair comité voor de gezondheidsinrichtingen en -diensten.

Artikel 20

Deze collectieve arbeidsovereenkomst vervangt, voor wat de interbedrijfsgeneeskundige diensten en de gezondheidscentra betreft, de collectieve arbeidsovereenkomst van 9 maart 1993 gesloten in het Paritair Subcomité voor de gezondheidsinrichtingen en -diensten tót vaststelling van de arbeids- en loonvoorwaarden, algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit van 30 juli 1994 (Belgisch Staatsblad van 19 oktober 1994), gewijzigd bij collectieve arbeidsovereenkomst van 26 februari 1996 (Belgisch Staatsblad van 21 augustus 1997).